

ВПЛИВ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ДПС УКРАЇНИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНОГО ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Проаналізовано вплив інформатизації ДПС України на ефективність регіонального податкового менеджменту, а також розроблено рекомендації щодо оптимізації процесу інформатизації діяльності Державної податкової служби.

Ключові слова: *регіональний податковий менеджмент, інформатизація, Державна податкова служба.*

Відродження економіки України після світової економічної кризи на сьогодні відбувається значною мірою завдяки антропоцентричній свідомості суспільства, розвитку інтелектуальної діяльності, підвищенню технологічного рівня виробництва та поширенню сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій.

Основні напрямки реалізації стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні визначені Законом України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [1].

Реалізація стратегії розвитку інформаційного суспільства має забезпечити побудову суспільства, орієнтованого на інтереси людей, відкритого для всіх і спрямованого на формування інноваційної моделі розвитку високотехнологічного суспільства, в якому кожен громадянин має можливість створювати й накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися й обмінюватися ними, щоб дати змогу кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал для забезпечення особистого й суспільного розвитку та підвищення якості життя.

На розвиток регіонального податкового менеджменту значно впливає інформатизація Державної податкової служби України, яка являє собою об'єктивний процес, що має охоплювати всю галузь оподаткування. Фундаментальною основою інформатизації є створення високоорганізованого середовища, яке, з одного боку, має охоплювати та об'єднувати в межах Податкової служби України інформаційне, телекомунікаційне, комп'ютерне, програмне забезпечення, інформаційні технології, комп'ютерні мережі, бази даних і знань, а з іншого – забезпечувати можливість створення й використання ефективного системно-аналітичного апарату, що дасть змогу на якісно новому рівні інформаційного обслуговування виконувати як повсякденну оперативну роботу, так і системний аналіз стану та перспектив діяльності всієї служби, ухвалювати науково обґрунтовані рішення щодо реалізації податкової політики України на державному й регіональному рівні. Основним показником, завдяки якому можна визначити рівень впливу інформатизації ДПС України на ефективність податкового менеджменту, є цілісна інформаційно-аналітична система, спрямована на детінізацію економіки та підвищення податкових надходжень до Державного бюдже-

ту та бюджетів регіонів. У зв'язку із цим особливої актуальності набуває дослідження питань щодо аналізу впливу інформатизації ДПС України на ефективність регіонального податкового менеджменту.

Протягом тривалого часу правового забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності органів Державної податкової служби (далі – ДПС) як одного з пріоритетних напрямків роботи контролюючих органів не було. Право на отримання інформації, визначення джерел її надходження до органів ДПС, перелік такої інформації та періодичність її надання іншими органами державної влади й місцевого самоврядування, порядок обробки та використання податкової інформації були відображені епізодично в різних законодавчих актах і спрямовані в основному на проведення попередніх податкових розслідувань щодо окремих платників податків. Прийняття Податкового кодексу України дозволило перетворити інформаційно-аналітичне забезпечення органів ДПС на цілісну систему, спрямовану на загальний аналіз результатів господарської діяльності платників податків [2]. Серед завдань, що мають вирішити цей вид забезпечення функціонування діяльності ДПС України, можна виділити такі: забезпечення покращення адміністрування, спрямування податкового контролю на тих платників податків, що ухиляються від виконання податкового обов'язку, зменшення навантаження на сумлінних платників податків тощо. Окремі аспекти проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів ДПС розглядалися у працях Г.Г. Анкудовича, В.О. Анохіна, О.О. Бандурки, О.К. Безсмертного, А.І. Брезвіна, А.С. Васильєва, М.І. Єропкина, М.І. Іншина, В.Я. Мацюка, В.М. Плішкіна, В.М. Росоловського, Д.Я. Семир'янова, Ф.О. Ярошенка й інших учених. Але праці цих науковців написані з урахуванням законодавства, чинного до впровадження нещодавно прийнятого Податкового кодексу України, норми якого потребують належного осмислення й аналізу.

Актуальність проблеми, її теоретичне та практичне значення обумовили обрання теми дослідження, його мету й зміст.

Метою наукової статті є аналіз впливу інформатизації ДПС України на ефективність регіонального податкового менеджменту.

Основною метою створення автоматизованої інформаційної системи в Податковій службі є досягнення такого рівня управління функціонуванням системи оподаткування, який зробить можливим комплексне вирішення поставлених завдань: виконання в указані терміни розрахунків, автоматизацію процесу обліку платників податків (юридичних і фізичних осіб), облік податків і платежів, ухвалення оптимальних рішень щодо прогнозування податкових надходжень.

Для того, щоб з'ясувати, як впливає інформатизація ДПС України на регіональний податковий менеджмент, розглянемо більш детально процес інформатизації органів Державної податкової служби. Інформатизація органів ДПС досягається шляхом широкого впровадження сучасних програмних продуктів для забезпечення взаємодії влади та суспільства [3]. Для створення умов для прискорення інформатизації органів влади, впровадження програмних продуктів, які мають забезпечити надання широкого спектру адміністративних послуг через мережу Інтернет, призначені завдання та заходи Державної цільової науково-технічної програми використання в органах державної влади програмно-

го забезпечення з відкритим кодом. Реалізація цієї програми також буде сприяти розробленню вітчизняних комп'ютерних програм і їх упровадженню.

Інформатизація ДПС, перш за все, залежить від організаційної структури Державної податкової служби, тому ми розробили схему організаційної структури інформаційної системи ДПС України, яка представлена трьома організаційними рівнями: стратегічним, тактичним і виконавчим. Відповідно до цих рівнів розподілені організаційна структура та структура інформаційно-аналітичної системи ДПС України в цілому. Як свідчать дані рисунка 1, організаційна структура ДПС України та структура її інформаційної аналітичної системи тісно пов'язані між собою. Наприклад, на державному рівні є доступ до центрального сховища даних, інформація до якого надходить з єдиної територіально-розподіленої бази даних, введення даних до якої здійснюється на рівні міських і районних державних податкових інспекцій. Так, наприклад, районні й міські податкові інспекції Донецької області готують оперативну інформацію, яка є первинною та часто поновлюється. Оперативна інформація – основа в інформаційній ієрархії автоматизованих систем. Оброблення оперативної інформації – це робота, пов'язана зі збиранням, контролем і первинною обробкою даних, формуванням нових документів, довідок, звітів, що збільшує ефективність функціонування податкового менеджменту на регіональному та державному рівнях.

Дослідження показало, що найбільше інформаційне навантаження в роботі податкових органів покладено на нижній організаційний рівень – районні та міські ДПІ. Саме на цьому рівні з'являється первинна інформація, пов'язана з роботою безпосередньою з платниками податків (юридичними та фізичними особами). Автоматизація збирання й обробки інформації на робочих місцях у податкових органах забезпечує повноту, точність і актуальність аналітичних матеріалів та документів з оподаткування, прискорює їх підготовку, а використання спеціального програмного забезпечення сприяє зростанню продуктивності праці. За допомогою програмного забезпечення з міських (районних) ДПІ до обласної ДПС надходять файли, в яких міститься регламентована звітна інформація про платників податків, стан податкових платежів, дотримання платіжної дисципліни тощо, згідно з термінами її надання.

Здійснювана в Україні модернізація Податкової служби дозволила на регіональному рівні майже в кожній області України, починаючи з 2000 р. здійснювати подальший розвиток і впровадження систем електронного документообігу й електронного цифрового підпису.

Слід констатувати той факт, що ефективність регіонального податкового менеджменту під впливом інформатизації ДПС України значно зросла завдяки таким діям, як:

- перехід до електронного документообігу й удосконалення АІС «Атлас» і «Аседо» й іншого програмного забезпечення;
- введення в користування внутрішньої електронної пошти;
- упровадження системи конференц-зв'язку з регіональними (районними) ДПС;
- удосконалення електронних програм, їх стабільна робота, інсталяція та контроль.

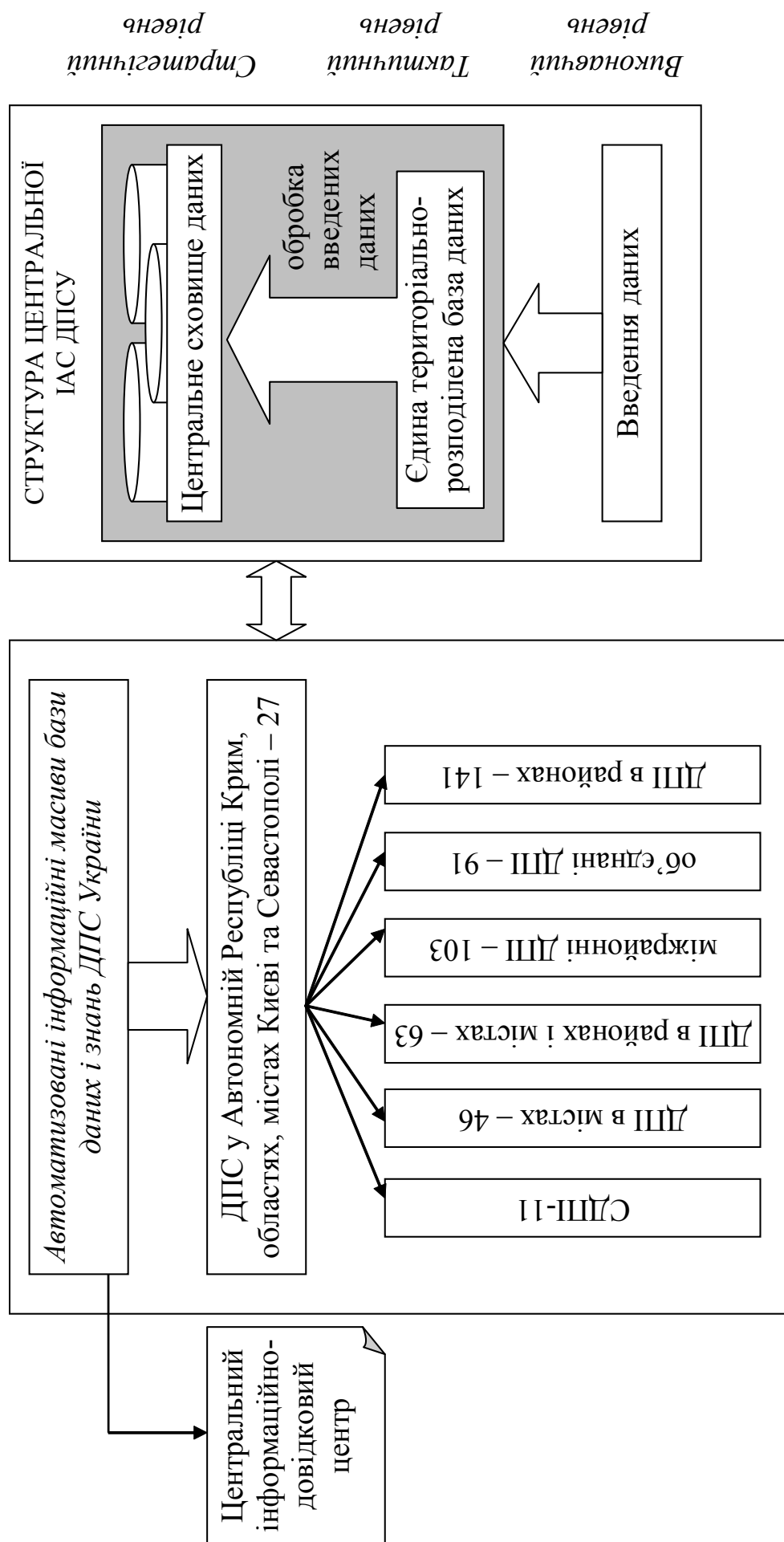

Рисунок 1 – Схема організаційної структури інформаційної системи ДПС України

Підрозділи, задіяні у створенні інноваційної інформаційної системи:

- адміністративно-господарський підрозділ;
- підрозділ інформатизації процесів оподаткування;
- організаційно-розпорядчий підрозділ;
- інші підрозділи ДПС.

Дослідження дає підстави стверджувати, що результатами інформатизації є:

- а) скорочення витрат робочого часу;
- б) виключення паперового документообігу;
- в) зручність для адміністрування й користування.

Проведене дослідження також дає підстави стверджувати, що інформаційна система Державної податкової служби на регіональному рівні – це сукупність інформації, апаратно-програмних і технологічних засобів, засобів телекомунікації, баз і банків даних, методів і процедур, щодо платників податків, а також персоналу управління, який реалізує функції збирання, нагромадження й оброблення інформації для підготовки ухвалення ефективних управлінських рішень щодо проблем оподаткування. Система інформаційного забезпечення передбачає створення єдиного інформаційного фонду, систематизацію й уніфікацію показників і документів, розроблення засобів формалізованого опису даних тощо.

До складу інформаційного забезпечення входять: методичні й інструктивні документи; єдина система класифікації та кодування; інформаційна база, яка поділяється на нормативно-довідкові файли й файли оперативної інформації. Методичні та інструктивні документи – це правові й нормативно-довідкові документи (закони, укази, постанови органів державної виконавчої влади та ДПС України) й організаційно-методичні документи ДПС України (накази, директиви, інструкції, методики, рішення колегій ДПС тощо), які стосуються процесів створення й експлуатації автоматизованої інформаційної системи (АІС), розв'язання питань, що їх вона має вирішувати [4]. Щоб уможливити доступ до інформації за умов автоматизованої обробки, її потрібно попередньо класифікувати та кодувати.

Висновки. Таким чином, на ефективність регіонального податкового менеджменту значно впливає розвиток і впровадження інформаційних систем у діяльність податкових органів. Інформатизація ДПС України має два аспекти, що сприяє формуванню протягом короткого терміну податкової інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень посадовими особами податкових органів, а також інформаційного забезпечення платників податків, котрі повинні знати, які права вони мають, які податки та коли їм необхідно сплачувати, які податкові пільги можуть на них поширюватися, як вони можуть діяти, щоб не порушити податкове законодавство. Тому платникам податків податкові органи зобов'язані надавати інформацію про правильність заповнення декларацій, обчислення податків, своєчасне виконання податкових зобов'язань, можливі санкції за порушення обов'язку, адже це теж охоплюється інформаційно-аналітичним забезпеченням діяльності ДПС.

Перспективними напрямками, на нашу думку, є наукове дослідження питань:

1) упровадження новітніх технологій, які розвивають тісні партнерські відносини держави та платників податків;

2) удосконалення системи електронної звітності платників податків, що залишається для органів ДПС одним із важливих напрямків поліпшення процесу обслуговування платників податків, а також нових електронних сервісів для платників податків;

3) створення індивідуального аккаунту з інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом для кожного платника податків на офіційному інтернет-порталі ДПС України – юридичної особи, приватного підприємця чи найманого працівника; а створення зручного інтерфейсу дозволить підприємцеві за лічені хвилини й у будь-який час сплатити податки та подати звіт.

Список літератури

1. Про Національну програму інформатизації: Закон України: [від 04 лют. 1998 р. № 74-75/98-ВР]; Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України: [від 07 січ. 2007 р. №537-V].
2. Стаценко-Сургучова І.С. Організаційно-правові засади інформаційно-аналітичної роботи в органах Державної податкової служби України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / І.С. Стаценко-Сургучова. – Ірпінь, 2008. – 210 с.
3. Системна інформатизація законотворчої та правоохоронної діяльності: монографія / М.Я. Швець [та ін.]. – К.: Навч. книга, 2005. – 639 с.
4. Теремецький В.І. Стан і перспективи розвитку інформаційного аналітичного забезпечення діяльності органів Державної податкової служби України / В.І. Теремецький // Часопис Академії адвокатури України. – 2001. – № 13. – Вип. 4. – 101 с.

УДК 336.22:339.17

Гордієнко Є.С., канд. екон. наук (ДонНУЕТ, Донецьк)

ЕФЕКТИВНА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА – ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто особливості формування податкової політики в діяльності торговельного підприємства, визначено етапи впровадження ефективної податкової політики, звернуто увагу на побудову податкової стратегії.

Ключові слова: *податкова система, податкова політика, податкова стратегія, етапи податкової політики, податкове планування, податковий платіж, податкова пільга, податковий тягар.*

Процес управління фінансами підприємства ґрунтується на використанні методів і механізмів фінансового менеджменту, складовою яких є правове та нормативне забезпечення управлінських рішень. При цьому правові основи фінансів торговельних підприємств засновані на конституційних нормах і законодавчих актах України, зокрема щодо податкової політики.